

and initiation of a test for intoxication), suspension of persons from driving vehicles, improper execution of reports on administrative offences under Article 130 of the Code of Ukraine on Administrative Offences, failure to reflect all the data required for the content of the report on administrative offences, incorrect qualification of the act, failure to include all the necessary evidence, writing reports on administrative offences and other procedural documents in illegible handwriting, making cross-outs or corrections.

It is concluded that in order to improve the efficiency of police officers, the in-service training system should ensure that they study not only the regulatory framework but also case law, which will help police officers avoid making typical mistakes, identify and correct shortcomings in their work in a timely manner, better understand the situation at the scene of an incident and professionally perform their duties.

Keywords: road traffic safety, vehicle, state of intoxication, administrative offence, administrative offence report, administrative liability, court proceedings.

DOI: 10.33766/2524-0323.103.68-78

УДК: 342.95

Музичук О. М., доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, проректор Харківського національного університету внутрішніх справ (м. Вінниця, Україна)

e-mail: o.muzychuk23@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-8367-2504>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У роботі втілений авторський погляд на гуманітарну допомогу як важливий елемент підтримки населення України, що в умовах воєнного стану опинилося в надзвичайно вразливому економічному та соціально-психологічному становищі.

Акцентовано увагу на тому, що в умовах воєнного стану були переосмислені такі категорії, як «допомога» та «соціальна допомога» на фоні повернення до первинних потреб у їжі, питній воді, безпечному навколишньому середовищі.

Втілений авторський погляд щодо наявних у сфері адміністративно-правового регулювання недоліків та констатовано, що процедура розподілу гуманітарної допомоги залишається недостатньо налагодженою на рівні нормативно-правового регулювання, породжуючи середовище, сприятливе для корупційних проявів та інших правопорушень. Зроблено акцент на необхідності висвітлення інформації про вміст вантажу та його подальший розподіл на відповідних сайтах чи цифрових державних реєстрах. Зазначено, що потребує нормативно-правового закріплення і процедура визначення, систематизації та аналізу реальних потреб цивільного населення, визначення правового статусу донора, набувача, отримувача, Координаційного штабу з гуманітарних та соціальних питань, взаємодії (узгодження діяльності) останнього з іншими суб'єктами у сфері гуманітарної допомоги, методика розподілу отриманої гуманітарної допомоги, а також порядок взаємодії різних отримувачів між собою.

Запропоновано наступні шляхи вдосконалення порядку отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги, а саме детальний аналіз потреб населення в гуманітарній допомозі, врахування особливостей конкретного регіону, популяризація в суспільстві високих зразків поведінки конкретних осіб-отримувачів гуманітарної допомоги, розробка та впровадження в контрольню-наглядову діяльність органів державної влади цифрових технологій, електронних баз даних, програмного забезпечення.

Перспективними напрямками подальших досліджень визначено наукове осмислення поглядів зарубіжних дослідників на ті чи інші питання, пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням гуманітарної допомоги, проведення статистичних досліджень у сфері гуманітарної допомоги, визначення місця та особливостей волюнтерства в контексті досліджуваної проблематики.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, гуманітарна допомога, воєнний стан, особливості, вдосконалення.

Постановка проблеми. Гуманітарна допомога є важливим елементом підтримки населення України, що в умовах воєнного стану опинилося в надзвичайно вразливому економічному та соціально-психологічному становищі. У такому разі можемо констатувати провідну роль міжнародної підтримки, яка стала можливою завдяки акумуляції зусиль провідних держав світу, міжнародних організацій та фондів. Завдяки цьому та за підтримки США, ЄС, населення України у перші місяці воєнної агресії не зазнало гуманітарної катастрофи у сфері житлового та продовольчого забезпечення [1, с. 11]. Проте колосальні потреби населення, яке фактично було позбавлене базових умов життєдіяльності, зумовили появу низки викликів в організаційній, нормативно-правовій площині, а також сформували сприятливе середовище для злочинності. Така ситуація в умовах стихійності, невизначеності, ускладнення реалізації контрольню-наглядових повноважень органів державної влади, що були особливо характерні в перші дні введення воєнного стану та заклали подальший вектор діяльності з отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги, потребує вдосконалення механізму адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим питанням сутності нормативно-правового регулювання гуманітарної допомоги, проблемним аспектам даної проблематики крізь призму її міждисциплінарного осмислення присвячували свої дослідження А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. А. Біда, Ю. В. Харуст, Ю. В. Єсипенко, О. В. Кришевич, Н. О. Коваль, О. А. Мартиненко, Л. К. Єрмаков та інші автори. Проте вказана проблема в умовах воєнного стану постає у світлі принципово нових викликів, які суттєво трансформують українське суспільство, закладаючи принципово новий зміст у питання адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги. Водночас таке питання потребує комплексного погляду, у тому числі з урахування провідних ідей представників міжнародної наукової спільноти.

Формулювання цілей. Мета статті полягає в тому, щоб визначити сутність адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. Для її досягнення необхідно вирішити такі завдання: розкрити сутність допомоги в умовах воєнного стану, визначити її ключові особливості; опрацювати погляди вітчизняних і зарубіжних науковців відносно тих чи інших аспектів даної проблематики; детально проаналізувати нормативно-правову основу отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги; визначити наявні недоліки у сфері адміністративно-правового регулювання гуманітарної допомоги; на основі осмислених проблемних аспектів і позицій зарубіжних дослідників запропонувати шляхи вдосконалення порядку отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Виклад основного матеріалу. Наукове осмислення проблеми контрольних повноважень органів державної влади у сфері гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану вважаємо доречним почати з розгляду сутності такої базової в нашому дослідженні категорії, як «воєнний стан».

Звернемо увагу на положення Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Стаття 1 документу закріплює, що воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності [2].

З перших днів введення воєнного стану в умовах повномасштабного російського вторгнення в Україну, постійних артилерійських обстрілів та ракетних ударів по об'єктах цивільної інфраструктури, у тому числі по об'єктах електроенергетики, водо-, теплопостачання, відсутності речей першої необхідності і неможливості надання базових послуг мало місце суттєве погіршення умов життя населення. Так у даний період, з огляду на тривалість вищевказаних умов, значну кількість жертв серед військових та мирного населення, масовість явищ внутрішньої та зовнішньої міграції, має місце трансформація суспільної свідомості.

Указаний процес охоплює і переосмислення таких категорій, як «допомога» та «соціальна допомога», повернення до первинних потреб у їжі, питній воді, безпечному навколишньому середовищі. І все це відбувається на фоні тісних взаємовідносин із глобальним постмодерним суспільством у його інформаційних, цифрових, т. зв. «споживацьких» реаліях.

Відповідно до Тлумачного словника української мови, «допомога» – це сприяння, підтримка в чому-небудь; поміч, захист, порятунок у біді; а «допомогати» – подавати допомогу кому-небудь; зарадити, пособити; робити певний вплив, давати потрібні наслідки [3].

Зазначимо, що сутність допомоги на рівні щоденної взаємодії індивідів в умовах воєнного стану зазнала значних і ключових змін у нашому дослідженні

трансформацій та охоплює цілу низку характерних особливостей. До переліку останніх вважаємо доречним включити такі:

- ситуативність, тобто залежність від умов воєнного стану та спрямованість на нівелювання їх шкідливих наслідків;
- більш тісний характер щоденної взаємодії між населенням, у першу чергу, на рівні тих або інших мікросоціальних та середніх соціальних груп (сім'ї, під'їзду багатоквартирного будинку, професійного колективу тощо) у ході необхідності спільного вирішення базових питань забезпечення життєдіяльності;
- переосмислення особистості волонтера як особи (організації), що здатна допомогти в критичних для життя і здоров'я ситуаціях в умовах ускладнення функціонування органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- потреба в самоорганізації задля надання допомоги. Зокрема постали питання, наприклад, захисту від мародерів конкретного під'їзду багатоквартирного будинку силами та можливостями його мешканців, доставлення їжі та води, надання іншої допомоги тим особам, які в таких умовах самостійно не можуть піклуватися про себе.

Вважається, що похідною від категорії «допомога» є «соціальна допомога», під якою можна розуміти систему заходів, спрямованих на повернення особи до активного життя та праці, відновлення соціального статусу і формування в особи якостей, установок щодо пристосування до умов нормальної життєдіяльності шляхом правового і матеріального захисту її існування, підготовки до самообслуговування з формуванням здатності до пересування і спілкування, повсякденних життєвих потреб тощо [4].

Саме спрямованість допомоги, у даному контексті соціальної допомоги, вважаємо доречним виділити як ключову та фундаментальну для нашого дослідження категорію, адже ми глибоко переконані, що будь-яке матеріальне благо, надане навіть у критичних, стресових, небезпечних для життя умовах, має зновуватися на внутрішньому соціальному змісті, який в умовах воєнного стану зводиться до надання тих або інших речей, послуг, виконаних робіт у такому обсязі, що є достатнім та необхідним для активного життя та праці, реалізації повсякденних потреб у ході всебічного розвитку як окремої особистості, так і всього суспільства. Гуманітарну допомогу ми вважаємо доречним розглядати саме в контексті соціальної допомоги крізь призму глибокого усвідомлення сутності останньої в умовах воєнного стану.

Базовим нормативно-правовим актом, що закладає основи отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги є Закон України «Про гуманітарну допомогу».

В умовах воєнного стану у сфері регулювання суспільних відносин, пов'язаних із гуманітарною допомогою, було вжито окремі заходи, спрямовані на вдосконалення нормативно-правового регулювання механізмів державного контролю у сфері гуманітарної допомоги. Так 2 березня 2022 року указом Президента України № 93/2022 «Про координацію заходів з вирішення гуманітарних та соціальних питань» створено Координаційний штаб із гуманітарних та соціальних питань під керівництвом керівника Офісу президента України [5].

Постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2022 р. № 224 визначено категорії товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою [6]. Водночас, навіть в умовах вищевказаних зрушень у сфері прийняття окремих підзаконних нормативно-правових актів, законодавство, що регулює надання гуманітарної допомоги, має ряд проблемних аспектів в області адміністративно-правового регулювання окресленої нами сфери. Особливу увагу в контексті нашого дослідження ми звернемо саме на положення Закону України «Про гуманітарну допомогу» (далі – Закону) та їх відповідність реаліям сьогодення й потенційним майбутнім викликам.

Зокрема даний нормативно-правовий акт у ст. 1 відносить до підстав спрощеного порядку надання та розподілу гуманітарної допомоги випадки стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкої хвороби конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту в разі збройної агресії або збройного конфлікту [7]. Як бачимо, у даному нормативно-правовому акті не згадується така категорія, як «захист населення в умовах воєнного стану» (агресії, збройного конфлікту). Акцент законодавцем робиться саме на державі та підготовці до збройного конфлікту на рівні державних інституцій, одночасно як людина, як основна соціальна цінність, котра в таких умовах позбавляється житла, роботи, соціальних зв'язків та права якої є безумовним пріоритетом під час усіх указаних вище катастроф, окремо не зазначається. Авторський колектив у складі А. Т. Комзюка, Ю. О. Загуменної, А. Л. Борко, С. М. Бортника вказує, що будь-яка існуюча та перспективна стратегія забезпечення національної безпеки в Україні має передусім ґрунтуватися на важливості захисту прав, свобод і законних інтересів громадян України [8, с. 518]. Зауважимо, що з погляду юридичної техніки, доречніше було б вказати таку категорію, як «забезпечення реалізації максимально можливого кола гуманітарних потреб населення, постраждалого в результаті війни, агресії, збройного конфлікту». Така категорія може охоплювати в новітньому розумінні в тому числі й ті діяння, які спрямовані проти цивільного населення, зокрема аварії (пошкодження об'єктів критичної інфраструктури в результаті артилерійських обстрілів та ракетних ударів), техногенні катастрофи та екоцид (підбив окупаційними військами російської федерації Каховської гідроелектростанції з подальшим затопленням колосальних площ території України). Усвідомлюючи ці новітні виклики, авторський колектив у складі А. І. Денисова, Г. Є. Бершова, В. В. Крикуна, О. А. Жидовцевої зазначають, що охорона об'єктів критичної інфраструктури є одним із ключових елементів функціонування національної безпеки держави [9, с. 797].

Стаття 13 Закону визначає, що іноземці та особи без громадянства, які доставляють, супроводжують гуманітарну допомогу та організують її надходження в Україну, координатори міжнародних гуманітарних програм мають право на першочергове, безкоштовне візове обслуговування, а також на посе-

лення в готелях за тарифами, встановленими для громадян України [7]. Вважаємо доречним суттєво розширити коло матеріальних стимулів для таких осіб, зокрема встановити такі пільги, як: 1) отримувати житлові приміщення в гуртожитках в порядку і на умовах, визначених житловим законодавством; 2) користуватися безоплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення. Також для таких категорій осіб важливо встановлювати окремі заохочення нематеріального характеру, зокрема нагородження державними, відомчими нагородами, присвоєння почесних звань тощо. Не дарма М. С. Льницький, Ю. М. Крет стверджують, що в сучасних умовах предметом наукового вивчення повинен стати фінансово-правовий захист, як діяльність держави, що охоплює правовідносини у сфері фінансування заходів із соціального захисту [10, с. 133].

Питанням обліку та контролю присвячена ст. 11 Закону. Водночас окремі питання звітності у сфері гуманітарної допомоги залишаються неврегульованими та перебувають поза контролем уповноважених органів. Відсутність єдиного порядку та форми звітності отримувачів та набувачів (юридичних осіб) гуманітарної допомоги веде до вибіркового звітування. Через відсутність єдиного нормативно встановленого підходу до звітності остання наразі подається в різні органи державної влади – як у Міністерство соціальної політики України, так і в обласні військові адміністрації. Така процедура звітності не дозволяє систематично опрацьовувати та аналізувати задумане використання гуманітарної допомоги отримувачами та набувачами (юридичними особами).

Сьогодні процедура розподілу гуманітарної допомоги залишається недостатньо налагодженою на рівні нормативно-правового регулювання, породжуючи середовище, сприятливе для корупційних проявів та інших правопорушень. Постає питання висвітлення інформації про вміст вантажу та його подальший розподіл на відповідних сайтах чи цифрових державних реєстрах. Потребує нормативно-правового закріплення й процедура визначення, систематизації та аналізу реальних потреб цивільного населення, визначення правового статусу донора, набувача, отримувача, Координаційного штабу з гуманітарних та соціальних питань, взаємодії (узгодження діяльності) останнього з іншими суб'єктами у сфері гуманітарної допомоги, а також методика розподілу отриманої гуманітарної допомоги й порядок взаємодії різних отримувачів між собою.

Також окремі проблемні аспекти в досліджуваній тематичі можливо усвідомити на основі аналізу зарубіжних джерел. Так окремі представники міжнародної наукової спільноти, зокрема й американський дослідник Sébastien Mary, вважають, що у країнах третього світу надання гуманітарної допомоги може призводити до збільшення насильства [11, с. 1466]. У цьому аспекті важливо звернути увагу на сутність гуманітарної допомоги, що під певним кутом можливо розуміти як сукупність матеріальних благ, що надаються лише окремим індивідам, у той час як інші, що опинилися в такому самому становищі, можуть бути позбавлені таких благ через їх обмежену кількість, бюрократизацію порядку їх отримання тощо. Звичайно, що в реаліях українського суспільства подібна ситуація

приводить до різноманітних проявів насильства, що мають місце в середовищі тривалого очікування та емоційного напруження.

Канадський учений Kurt Annen у своєму дослідженні формулює теорію про те, що діючі уряди, реагуючи на гуманітарні катастрофи, можуть збільшити підтримку виборців для своєї партії [12, с. 38]. На наше переконання, сфера гуманітарної допомоги має бути політично нейтральною, «безособовою», позбавленою конкретних імен та назв організацій-отримувачів.

На основі детального аналізу вищевказаних нормативно-правових актів, позицій науковців та проблемних аспектів ми можемо крізь призму міжнародного досвіду запропонувати наступні шляхи вдосконалення порядку отримання, надання, оформлення, розподілу й контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги, адже, як зазначає авторський колектив у складі М. В. Костенко, Р. Орловського, В. О. Панкратової, О. В. Бутакової, вивчення досвіду розвинених країн світу дасть можливість окреслити вектор розробки відповідного українського законодавства, адаптації його до вимог світової та європейської спільноти [13, с. 224].

1. *Детальний аналіз потреб населення в гуманітарній допомозі, врахування особливостей конкретного регіону.* Так авторський колектив німецьких дослідників у складі Mogge L., McDonald M., Knoth C., Teickner H., Purevtseren M., Pebesma E., Kraehnert K. звертають увагу на те, що в Монголії під час надзвичайно холодної сніжної зими 2015–2016 років уряд визначив чіткі критерії потреб у різних районах на основі прогнозів метеорологічного ризику [14].

2. *Популяризація в суспільстві високих зразків поведінки конкретних осіб-отримувачів гуманітарної допомоги.* Так Griesen I. у цьому контексті пропонує розглядати особистість Джеймса Орбінскі, який брав безпосередню участь у гуманітарній діяльності в Сомалі, Афганістані, Руанді та тодішньому Заїрі. Автор на прикладі Д. Орбінскі аналізує особисту етику працівників сфери гуманітарної допомоги та висвітлює перетин особистого та професійного в роботі з гуманітарною допомогою [15].

3. *Розробка та впровадження в контрольню-наглядову діяльність органів державної влади цифрових технологій, електронних баз даних, програмного забезпечення для отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги.* Даний напрям знаходить своє втілення в статті «Scenario-based XAI for Humanitarian Aid Forecasting», автори якої Josh Andres, Christine T. Wolf, Sergio Cabrero Barros, Erick Oduor, Rahul Nair, Alexander Kjaerum, Anders Bech Tharsgaard, Bo Schwartz Madsen, спираючись на емпіричні дані, визначають поточні та майбутні сценарії використання гуманітарної допомоги, застосовують сценарний підхід до планування обсягів необхідної гуманітарної допомоги [16].

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зазначити, що питання гуманітарної допомоги несе в собі стратегічний зміст та принципову важливість. Гуманітарна допомога постала вкрай необхідним елементом підтримки населення України, що в умовах воєнного стану опинилося в надзвичайно вразливому економічному та соціально-психологічному становищі.

В умовах воєнного стану були переосмислені такі категорії, як «допомога» та «соціальна допомога» на фоні повернення до первинних потреб у їжі, питній воді, безпечному навколишньому середовищі.

Сутність допомоги на рівні щоденної взаємодії індивідів в умовах воєнного стану зазнала значних та ключових у нашому дослідженні трансформацій, до ряду яких можна віднести залежність від умов воєнного стану та спрямованість на нівелювання їх шкідливих наслідків, більш тісний характер щоденної взаємодії між населенням, у першу чергу, на рівні тих або інших мікросоціальних та середніх соціальних груп, переосмислення особистості волонтера як особи (організації), що здатна допомогти в критичних для життя і здоров'я ситуаціях, а також актуалізація потреби в самоорганізації задля надання допомоги.

Щодо наявних у сфері адміністративно-правового регулювання недоліків, то констатуємо, що процедура розподілу гуманітарної допомоги залишається недостатньо налагодженою на рівні нормативно-правового регулювання, породжуючи середовище, сприятливе для корупційних проявів та інших правопорушень. Постає питання висвітлення інформації про вміст вантажу та його подальший розподіл на відповідних сайтах чи цифрових державних реєстрах. Потребує нормативно-правового закріплення і процедура визначення, систематизації та аналізу реальних потреб цивільного населення, визначення правового статусу донора, набувача, отримувача, Координаційного штабу з гуманітарних та соціальних питань, взаємодії (узгодження діяльності) останнього з іншими суб'єктами у сфері гуманітарної допомоги, а також методика розподілу отриманої гуманітарної допомоги й порядок взаємодії різних отримувачів між собою.

Отже, пропонуємо наступні шляхи вдосконалення порядку отримання, надання, оформлення, розподілу й контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги, а саме: детальний аналіз потреб населення в гуманітарній допомозі, врахування особливостей конкретного регіону, популяризація в суспільстві високіх зразків поведінки конкретних осіб-отримувачів гуманітарної допомоги, розробка та впровадження в контрольню-наглядову діяльність органів державної влади цифрових технологій, електронних баз даних, програмного забезпечення.

Перспективними напрямками подальших досліджень визначено наукове осмислення поглядів зарубіжних дослідників на ті чи інші питання, пов'язані з адміністративно-правовим регулюванням гуманітарної допомоги, проведення статистичних досліджень у сфері гуманітарної допомоги, визначення місця та особливостей волонтерства в контексті досліджуваної проблематики.

Використані джерела:

1. Аврамова О., Корнієнко Г. Український досвід правового забезпечення житлової та продовольчої потреби в умовах воєнного стану. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2022. № 1. С. 6–14.
2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 10.11.2015 № 389-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. (дата звернення: 15.07.2023).
3. Яременко В. В., Сліпушко О. М. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. Т. 1. Київ: Аконіт, 2008. 912 с.

4. Словник законодавчих термінів. [Електронний ресурс] URL : <http://zakon.pau.ua/doc/?uid=1078.15258.0>. (дата звернення: 15.07.2023).

5. Про координацію заходів з вирішення гуманітарних та соціальних питань: Указ Президента України від 02.03. 2022 № 93/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/2022#Text>. (дата звернення: 16.07.2023).

6. Про затвердження переліку категорій товарів, що визнаються гуманітарною допомогою без здійснення процедури визнання таких товарів гуманітарною допомогою у кожному конкретному випадку, на період воєнного стану та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань гуманітарної допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2022 № 224. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 16.07.2023).

7. Про гуманітарну допомогу: Закон України від 03.04.2003 № 1192-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>. (дата звернення: 15.07.2023).

8. Komziuk V. T., Zahumenna, Y. O., Borko A. L., Bortnyk S. Promising directions for ensuring national security under martial law. *Lex Humana*. 2023. № 15 (1). Pp. 509–520. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2449>.

9. Denysov A. I., Bershov H. Y., Krykun V. V., Zhydovtseva O. Protection of Critical Infrastructure Facilities as a Component of the National Security. *Cuestiones politicas*. 2021. № 37(71). Pp. 789–799.

10. Ільницький М. С., Крет Ю. М. Особливі соціальні виплати військовослужбовцям, як об'єкт фінансово-правового захисту. *Форум Права*. 2023. № 1(74). С. 132–140.

11. Sébastien Mary. A replication note on humanitarian aid and violence. *Springer*. 2022. Vol. 62 (3). Pp. 1465–1494.

12. Annen Kurt, Strickland Scott. Global samaritans? Donor election cycles and the allocation of humanitarian aid. *European Economic Review*. Elsevier. 2017. Vol. 96 (C). Pp. 38–47.

13. Kostenko M. V., Orlovskiy R., Pankratova V. O., Buthakova O. V. Questioning the Supervision and Control of Entrepreneurship: An Appraisal of the European Standard and its application under Ukrainian Law. *Justicia*. 2020. № 25(38). Pp. 224–231.

14. Mogge L., McDonald M., Knoth C., Teickner H., Purevtseren M., Pebesma E., Kraehnert K. Allocation of humanitarian aid after a weather disaster. *World Development*. 2023. № 166. Pp. 106–204.

15. Friesen I. Humanitarians' ethics: the role of face-to-face experiences in humanitarian aid workers' motivation. *Disasters*. 2023, Jan. № 47 (1). Pp. 23–41.

16. Josh Andres, Christine T. Wolf, Sergio Cabrero Barros, Erick Oduor, Rahul Nair, Alexander Kjørnum, Anders Bech Tharsgaard, and Bo Schwartz Madsen. Scenario-based XAI for Humanitarian Aid Forecasting. In : Extended Abstracts of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems (CHI EA '20). Association for Computing Machinery, New York, NY, USA. 2020. Pp. 1–8.

References:

1. Avramova, O., Korniienko, H. (2022) Ukrainskyi dosvid pravovoho zabezpechennia zhytlovoi ta prodovolchoi potreby v umovakh voiennoho stanu. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 1, 6–14. [in Ukrainian].

2. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu : Zakon Ukrainy vid 10.11.2015 № 389-VIII (2015). N. p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>. [in Ukrainian].

3. Yaremenko, V. V., Slipushko, O. M. (2008) *Novyi tlumachnyi slovnyk ukraïnskoi movy*. Kyiv: «Akonit». [in Ukrainian].
4. *Slovnyk zakonodavchyykh terminiv* (N. d.). [Electronic resource] N. p. URL : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.15258.0>. [in Ukrainian].
5. Pro koordynatsiiu zakhodiv z vyrishennia humanitarnyykh ta sotsialnykh pytan: Ukaz Prezydenta Ukraïny vid 02.03.2022 № 93/2022 (2022). N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/2022#Text>. [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia pereliku katehorii tovariv, shcho vyznaiutsia humanitarnoiu dopomohoiu bez zdiïsnennia protsedury vyznannia takyykh tovariv humanitarnoiu dopomohoiu u kozhnomu konkretnomu vypadku, na period voïennoho stanu ta vnesennia zmin do deiakyykh postanov Kabinetu Ministriv Ukraïny z pytan humanitarnoi dopomohy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukraïny vid 07.03.2022 № 224 (2022). N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/224-2022-%D0%BF#Text>. [in Ukrainian].
7. Pro humanitarnu dopomohu: Zakon Ukraïny vid 03.04.2003 № 1192-XIV (2003). N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>. [in Ukrainian].
8. Komziuk, V. T., Zahumenna, Y. O., Borko, A. L., Bortnyk, S. (2023) Promising directions for ensuring national security under martial law. *Lex Humana*, 15(1), 509–520. N. p. URL : <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2449>. [in English].
9. Denysov, A. L., Bershov, H. Y., Krykun, V. V., Zhydovtseva, O. (2021) Protection of Critical Infrastructure Facilities as a Component of the National Security. *Cuestiones politicas*, 37 (71), 789–799. [in English].
10. Ilnytskyi, M. S., Kret, Yu. M. (2023) Osoblyvi sotsialni vyplaty viïskovo sluzhbovtsiam, yak obiekt finansovo-pravovoho zakhystu. *Forum Prava - Law Forum*, 1(74), 132–140. [in English].
11. Sébastien, Mary (2022) A replication note on humanitarian aid and violence. *Empirical Economics*, 62 (3), 1465–1494. [in English].
12. Annen, Kurt, Strickland, Scott (2017) Global samaritans? Donor election cycles and the allocation of humanitarian aid. *European Economic Review*, 96 (C), 38–47. [in English].
13. Kostenko, M. V., Orlovskiy, R., Pankratova, V. O., Buthakova, O. V. (2020) Questioning the Supervision and Control of Entrepreneurship: An Appraisal of the European Standard and its application under Ukrainian Law. *Justicia*, 25(38), 224–231. [in English].
14. Mogge, L., McDonald, M., Knoth, C., Teickner, H., Purevtseren, M., Pebesma, E., Kraehnert, K. (2023) Allocation of humanitarian aid after a weather disaster. *World Development*, 166, 106–204. [in English].
15. Friesen, I. (2022) Humanitarians' ethics: the role of face-to-face experiences in humanitarian aid workers' motivation. *Disasters*, 47 (1), 23–41. [in English].
16. Josh, Andres, Christine, T. Wolf, Sergio, Cabrero Barros, Erick, Oduor, Rahul, Nair, Alexander, Kjærsum, Anders, Bech Tharsgaard, Bo, Schwartz Madsen (2020) Scenario-based XAI for Humanitarian Aid Forecasting. *Extended Abstracts of the 2020 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems - Association for Computing Machinery*, 1–8. [in English]

Стаття надійшла до редакції 20.07.2023

*Muzychuk O., Doctor of Legal sciences, professor, Honored lawyer of Ukraine,
Vice-rector of the Kharkiv National University of Internal Affairs (Vinnytsia, Ukraine)*

CERTAIN PROBLEMATIC ASPECTS OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF HUMANITARIAN AID IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

The work embodies the author's view on humanitarian aid as an important element of support for the population of Ukraine, which, under the conditions of martial law, found itself in an extremely vulnerable economic and socio-psychological situation.

Attention is focused on the fact that in the conditions of martial law such categories as "aid" and "social assistance" were rethought against the background of returning to the primary needs of food, drinking water, and a safe environment.

The author's point of view is embodied in the existing shortcomings in the field of administrative and legal regulation, then we state that the procedure for the distribution of humanitarian aid remains insufficiently regulated at the level of regulatory and legal regulation, creating an environment favorable for corruption and other offenses. The question arises of highlighting information about the content of the cargo and its further distribution on the relevant websites or digital state registers. It requires regulatory and legal consolidation and a procedure for determining, systematizing and analyzing the real needs of the civilian population, determining the legal status of the donor, acquirer, recipient, the Coordination Headquarters for Humanitarian and Social Issues, the interaction (coordination of activities) of the latter with other subjects in the field of humanitarian aid, the method of distribution of received humanitarian aid, as well as the procedure for the interaction of different recipients with each other.

The following ways of improving the procedure for receiving, providing, processing, distributing and controlling the targeted use of humanitarian aid are proposed, namely, a detailed analysis of the needs of the population in humanitarian aid, taking into account the characteristics of a specific region, popularizing in society high examples of behavior of specific recipients of humanitarian aid, development and implementation of digital technologies, electronic databases, and software in the control and supervision activities of state authorities.

Prospective areas of further research are further scientific understanding of the views of foreign researchers on certain issues related to the administrative and legal regulation of humanitarian aid, conducting statistical studies in the field of humanitarian aid, determining the place and characteristics of volunteering in the context of the researched issues.

Keywords: administrative and legal regulation, humanitarian aid, martial law, peculiarities, improvements.